

Matokompostori sisäolosuhteissa

- Matokomposti on laatikko, yleensä muovinen tai puinen, mutta myös esimerkiksi vanhasta akvaariosta voi tehdä matokompostorin.
- Kompostorin voi sijoittaa sisätiloihin eikä se oikein hoidettuna haise.
- Matokompostori on kätevä tapa hävittää keittiön eloperäinen jäte, kuten ruoantähteet, vihannesten ja hedelmien kuoret sekä talouspaperit.
- Matoina kompostissa käytetään tunkiolieroja, jotka tuhoavat jätettä nopeammin ja kestävät korkeampaa lämpötilaa (yli 15 astetta) kuin kastemadot.
- Matokomposti tuottaa ravinteikasta ja muruista multaa nopeammin kuin muut kompostivaihtoehdot.
- Madot sekoittavat kompostiainesta, mutta kompostorin on huolehdittava madoille sopivista elinolosuhteista (riittävä kosteus ja ruuan kohtuullinen tarjoaminen), jotta kompostori voi toimia oikein.
- Tunkiolierot viihtyvät huoneenlämmössä ja pitävät pimeästä, joten kompostorin voi sijoittaa vaikkapa kaappiin.

Matokompostin perustaminen

1. Laita kompostiastian pohjalle n. 10 cm:n paksuinen kerros kostutettua seosainetta. Seosaineeksi sopii esimerkiksi oksahake, turve tai silputut munakennot. Joukkoon voi sekoittaa hieman savea tai hiekkaa, sillä ne edistävät tunkiolieron ruuansulatusta. Samaa seosainetta voidaan käyttää myöhemmin myös jätteiden peittämiseen.
2. Laita tunkiolierot kompostoriin sopivan ruokamäärän kera. Yksi liero syö päivässä noin oman painonsa verran.
3. Tarkkaile kompostorin kosteutta. Kosteus on sopiva, kun kompostiaineksestä tihkuu muutama vesipisara nyrkkiin puristettaessa.
4. Peitä kompostori esim. vanerilla tai kartongilla. Näin kosteus ei pääse haihtumaan. Muista jättää ilmarakoja lieroille.
5. Muutaman kuukauden päästä ulosteen eli matomullan määrä kasvaa ja kompostin väri tummenee. Tällöin on aika tyhjentää komposti ja aloittaa prosessi alusta.

Mahdollisia ongelmia

Kompostori haisee

- Poista hajua aiheuttava mätä aines kompostista. Älä lisää jätettä ennen kuin haju on hävinnyt kokonaan.
- Jos haju ei häviä, pöyhi kompostia, jotta se saa happea.

Kompostoriin ilmestyy banaanikärpäsiä tai niiden munia

- Poista munat kompostorin pinnalta ja tee kärpäsillemme ansa esim. viinietikasta.

Muista aina peittää jätteet seosaineella.

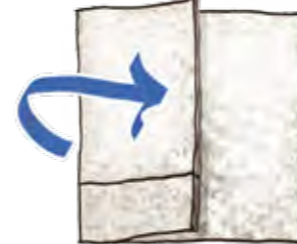
Taittele sanomalehdestä pussi biojätteelle

Sanomalehti toimii kompostorissa kuivikkeena.

1. Levitä kaksi sanomalehden aukeamaa päällekkäin. Taita leveyssuunnassa noin 10 cm:n taite. Käännä lehti sitten nurin päin alustaa vasten.

2. Taita aukeama kolmeen osaan siten, että taitteet menevät päällekkäin.

3. Sujauta päällimmäinen taite alemman sisään. Pyöräytä lehti siten, että taiteltu alareuna osoittaa ylöspäin. Käännä lehti lopuksi nurin päin alustaa vasten.

4. Taita lehti puolivälissä ja työnnä taite ylälaidan vahviketaitoksen alle. Avaa ja muotoile pussi valmiiksi.

Lue lisää kompostoinnista osoitteessa
pienennäbiobertaa.fi ja phj.fi

Päijät-Hämeen Jätehuolto Oy
Jäte on kaunis
WASTE IS BEAUTIFUL

Sapelikatu 7, 15160 Lahti
Automaattinen vaihde 03 871 1710
Palvelu- ja lajitteluneuvonta 03 871 1766
Yrityspalvelut 044 370 0808
phj.fi

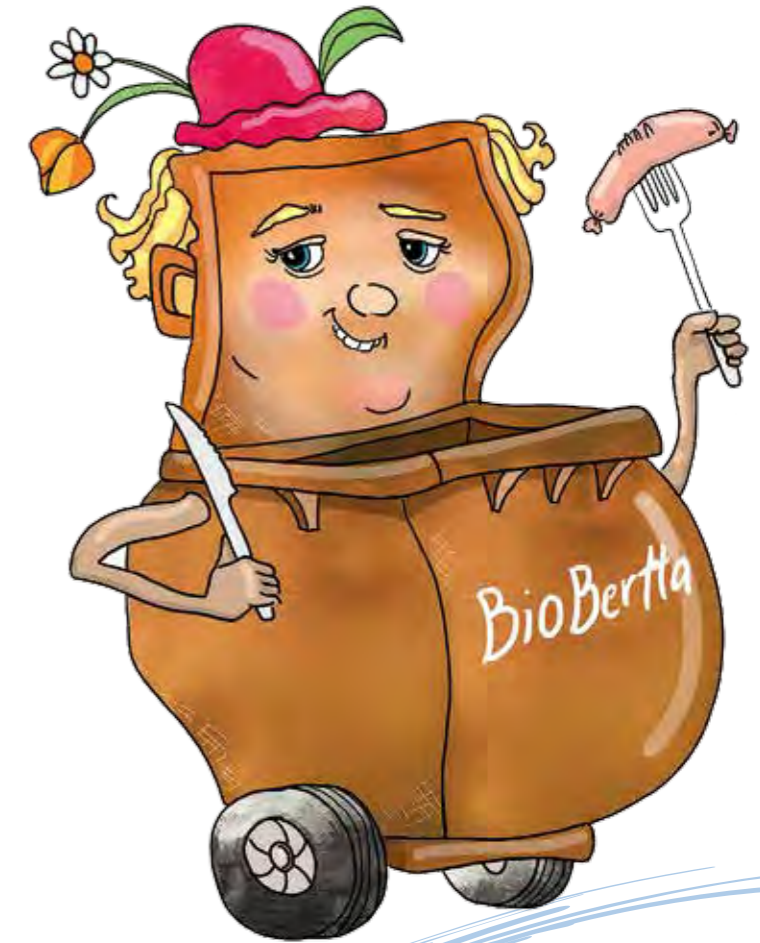
Sertifioitu toiminta-
järjestelmä SGS
ISO 9001
ISO 14001
OHSAS 18001

PHJ

Jäte on kaunis
WASTE IS BEAUTIFUL

BioBertan kompostointiopas

Opas on koostettu yhteistyössä Lahden 4H-yhdistyksen kanssa.
Lisää vinkkejä ja ohjeita kompostointiin löydät
osoitteesta pienennäbiobertaa.fi

Miksi kannattaa kompostoida?

Kompostoimalla muutetaan eloperäiset jätteet mullaksi. Ruuantähteiden ja puutarhajätteen kompostointi ravintorikkaaksi mullaksi on kierrätystä parhaimmillaan. Kompostoimalla syntyy muhevaa ja ravinerikasta multaa maanparannusaineeksi omaan puutarhaan.

Kun biojätteet kompostoidaan kotipihalla, ne saadaan hyödynnettyä niiden syntypaikalla ja sekajätteen määrä vähenee. Sekajätteen vähentyessä voidaan jäteastian tyhjennysväliä pidentää ja saadaan aikaan säästöä jätehuoltokustannuksissa.

Kun sekajätteen tyhjennysväli pitenee yli 2 viikkoon, talousjätteen kompostoinnista tulee tehdä ilmoitus Päijät-Hämeen jätelautakunnalle: lahti.fi/suomi/phjatelautakunta.

Talousjätteen kompostointi

Taajama-alueella ruokajätteen kompostointiin tarvitaan suljettu, hyvin ilmastoitu kompostori, johon haittaeläinten pääsy on estetty.

Talousjätekompostoria ei saa sijoittaa 15 metriä lähemmäksi kaivoa tai vesialuetta, eikä ilman naapurin suostumusta 5 metriä lähemmäksi tontin rajaa. Sen saa kuitenkin sijoittaa jätehuollolle varattuun tilaan.

Talousjätekompostoriin saa laittaa

- hedelmien, juuresten, vihannesten ja kananmunien kuoret (pilko isot ja kiinteät kappaleet pieniksi ja murskaa kananmunien kuoret)
- ruuantähteet ja pilaantuneet elintarvikkeet
- kalanperkeet
- kahvin- ja teenporot, suodatinpussit ja teepussit
- talouspaperi ja paperiset lautasliinat
- kukkamulta ja kasvinjätteet
- kotieläinten häkkien siivousjätteet
- puutarhajätteet (pieniä määriä ja hyvin pilkottuna)

Talousjätekompostoriin ei saa laittaa

- imurin pölypussit, tupakantumpit
- tuhka, kalkki
- muovipussit, -kassit, maito- ja mehutölkit
- lasi, metalli, tekstiilit, kumi, nahka
- vaaralliset jätteet eli ongelmajätteet

Talousjätteen kompostoinnin aloittaminen

Kompostointia aloitettaessa on kompostorin pohjalle laitettava noin 20 cm:n kuohkea kerros risuhaketta tai muuta puutarhajätettä. Tämän jälkeen lisätään vuorotellen biojätettä ja seosainetta. Kompostitilaa tarvitaan noin 50-100 litraa/henkilö/vuosi. Komposti on kunnossa, kun sen lämpötila on 30-60 astetta. Lämpö voi kuitenkin kohota jopa yli 70 asteen.

Toimiva komposti vaatii

Happea, jonka saanti turvataan käyttämällä seosainetta. Seosaine sitoo myös hajuja ja kosteutta.
Kosteutta; sopivan kostea komposti on kuin kuivaksi puristettu pesusieni.
Ravinteita, joita pieneliöt saavat kompostoitavista tuotteista.

Ongelmia kompostoinnissa

Komposti haisee

► Lisää seosainetta, käännä ja sekoita huolellisesti.

Komposti ei lämpene

► Komposti voi olla liian kuiva; kastele lämpöisellä vedellä ja sekoita.

Kompostissa on muurahaisia

► Kastele ja käännä.

Kompostissa on karpäsiä ja karpäsen toukkia

► Käännä toukat keskiosaan, jossa ne lämmön vuoksi kuolevat ja lisää seosainetta. Huuhtelee kansi ja sisäseinät kuumalla vedellä. Voit käyttää myös pyretriinipohjaisia torjunta-aineita.

Komposti jäätyy

► Lämpöeristä ja pidä kompostimassa suurena. Kasaa lunta kompostin ympärille.

Seosaineen käyttö on tärkeää

Seosainetta lisätään biojätteen kosteudesta riippuen 20-50 % jätteen määrästä. Seosaine auttaa jätettä maatumaan mätänemisen sijaan. Hyviä seosaineita ovat lehti- ja neulaskarike, risu- ja oksahake, kuterinlastu, kuorirouhe, olkisirppu ja kuiva heinä, turve, vanha komposti ja haravointijäte. Erilaisia seosaineita saa ostaa kaupasta.

Jälkikompostointi

Jos kompostori täyttyy eikä kompostimassa ole vielä kompostorissa lahonnut tarpeeksi multamaiseksi, voidaan lahotusta jatkaa suojatussa jälkikompostointikehikossa.

Puutarhajätteen kompostointi

Omalla kiinteistöllä puutarhajätettä saa kompostoida kompostorissa tai kompostikehikossa. Puutarhajätteen on usein oma komposti, koska sitä syntyy niin paljon, että vain osa voidaan kompostoida talousjätteen yhteydessä.

Puutarhajätekompostiin saa laittaa

- puunlehdet
- naatit
- ruohonleikkuujätteet
- silputut oksat ja kukkavarret
- kuivatut rikkaruohot
- kukkamullat ja kasvinjätteet
- kasvien kuoret
- sienien ja marjojen perkuujätteet
- lakaisutomu

Huomio! Älä laita ruuantähteitä tai omenoita puutarhajätekompostiin (avokomposti). Omenat tai muu syötävä aines avonaisessa puutarhajätekompostissa houkuttelee haittaeläimiä.

Puutarhajätteen kompostointi on periaatteiltaan samanlaista kuin talousjätteen kompostointi. Ennen kompostoinnin aloittamista puutarhajätekomposti pohjustetaan ilmavalla seosainekerroksella tai oksilla hapensaannin turvaamiseksi. Säännöllisesti lisätyn oksasilppu takaa hapensaannin ja komposti voi hyvin. Pieneliöiden hapensaannista on huolehdittava myös kompostin pohjalla. Karkean puuhakkeen lisäksi pohjalla voidaan käyttää esimerkiksi poikittaisia rankoja tai salaojaputkia.

Kompostoituminen on nopeampaa, jos komposti suojataan kannella liialta sateelta ja kuivumiselta. Kompostin suojaaminen estää myös siementen pääsyn ja kasvien juurtumisen kompostiin.

Mikäli kompostoituminen on hidasta, puutarhajätettä voi lannoittaa esim. nokkosvedellä, kanankakkarakkeilla tai urealla. Kompostia on myös kasteltava ja käännettävä tarvittaessa.

Risut sekä isot tai kovat lehtipuiden lehdet, kuten vaahteran ja tammen lehdet on hyvä silputa pienemmiksi niiden maatumisen edistämiseksi.

Monivuotisten rikkakasvien juuria tai siemeniä ei kompostiin kannata laittaa, jotta ne eivät leviä puutarhassa kompostimullan mukana.

Kompostimullan käyttö

Puolikypsä kompostimassa on erittäin hyvä lannoite ja soveltuu maan pinnalle levitettäväksi katteeksi esimerkiksi koristepuiden ja -pensaiden juurelle ja perennoille. **Valmista multaa** voidaan käyttää nurmikoihin ja kukkaistutuksiin. Kypsan kompostimassan tunnistaa siitä, että se on tummanruskeaa tai lähes mustaa, tasalaatuista eikä siinä ole nähtävissä alkuperäisiä ainesosia.

Puutarhajäte kompostoituu eristämättömässä kompostissa n. 1-2 vuodessa. Talousjätteen kompostointi hyvin toimivassa talousjätekompostorissa on huomattavasti nopeampaa.

